

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

 ////////////////////////////////////TUDOMÁNYOS CIKK////////////////////////////////////

Egy magyar sertéságazati integráció pénzügyi modellezése

MARCZIN TAMÁS – BALOGH PÉTER – NAGY LAJOS

Kulcsszavak: integráció, sertéságazat, versenyképesség, sertéshús, ökonómia
JEL-kód: G1, Q13, Q14

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Jelen vizsgálat egy most is sikeresen működő magyarországi nagyüzemi sertés-telepet figyelembe véve mutatja be az integráció által nyújtott pénzügyi előnyöket, amelyek egy tárgyév gazdálkodásában is jól mérhetően megmutatkoznak. Megállapítható, hogy a mezőgazdasági ágazatok versenyképességét nagyban befolyásolja a termelés pénzáramainak tervezhetősége és a nehezen előre jelezhető gazdasági események kiküszöbölése. A sertésenyésztésben a fenti kitételek különösen fontos szerepet játszanak, mivel egy olyan forgóeszköz-igényes ágazatról van szó, amelyben akár egy rövidebb periódusban felmerülő bevételi zavar vagy pluszköltség felmerülése is termelési nehézségekhez, illetve kisebb termelők esetében akár fizetésképtelenséghez is vezethet. Ezt a problémát felismerve több vezető sertésenyésztő ország olyan szintre fejlesztette integrációját, hogy akár a teljes termékpályát is át-fogják, amely így a tenyészalapanyagtól kezdve a takarmányon át egészen a feldolgozásig szabályozva van. Ebből következően pedig a termelők a nagyobb volumen által alapanyag-beszerezéskor jelentős költségmegtakarítást érhetnek el, másrészt a végtermék értékesítése után bevételeiket is pontosan tudják tervezni. Az említett példa hazánkban kevésbé figyelhető meg közvetlenül a sertéságazatban, azonban fontos megemlíteni, hogy vannak olyan szövetkezesek, ahol ezeket a módszereket alkalmazták, és általában a fizetési határidők csökkentésével vagy a végtermék szervezett elosztásával érnek el pluszbevételt.

Ahhoz, hogy az itthon alkalmazott módszerek sikerességét mérni lehessen, jelen vizsgálatban egy pénzáramokat alkalmazó modell felállítására került sor, melynek alapját egy 600 kocával termelő telep gazdálkodási adatai adták, levetítve a szabadpiacra és az egyik hazai vezető integrációra. A kiadási oldalon fontos kiemelni a költségek felmerülésének ütemét, ami akár heti szintű is lehet. Az így kapott adatokat különböző hatékonysági számításokkal lehet összevetni.

Az eredmények elemzése alapján megállapíthatóvá vált, hogy az integrációhoz tartozó modell sikeresebbnek bizonyult, mivel bevételi és hatékonysági mutatók tekintetében is magasabb értékek jelentkeztek. Fontos megállapítás, hogy a jelen előnyök minimális ráfordítással elérhetők, azonban éves szinten akár több millió forintos előnyt is jelenthetnek egy ilyen méretű termelőüzem gazdálkodásában.¹

¹ A publikáció az EFOP 3.6.3-VEKOP-16-2017-00007- „Tehetségből fiatal kutató” – A kutatói életpályát támogató tevékenységek a felsőoktatásban projekt támogatásával készült.

BEVEZETÉS

Magyarországon a sertésenyésztés hosszú idők óta a mezőgazdaság egyik jelentős ágazata. Különböző gazdasági ágakat összehasonlítva elmondható, hogy a mezőgazdaságban jelentkezik leggyakrabban a kiszámíthatóság problémaköre. Mindez annak köszönhető, hogy jellemzően biológiai szervezetekkel történik a termelés, másrészt a környezeti befolyásoltság miatt a bevételek beérkezésének ütemezése sokszor nehezen tervezhető. Az állattenyésztésben ezen felül fontos tényező a forgóeszköz-igényes termelés, amelynél például a takarmányköltségek akár 70-80%-ot is kitehetnek. E tényezők ellensúlyozása érdekében a termelésben egyik megoldásként hosszú távú, jól bevált partnerkapcsolatokat kell kialakítani. A vezető sertéstartó országok ennek megoldását a különböző szerveződések, integrációk kialakításában látták, amelyek az évek során be is bizonyították életképességüket. A példa kedvéért Spanyolország (*ter Beek, 2017*) 2017-re Európa vezető sertésenyésztő országává vált, mivel olyan költséghatékony ágazatot alakított ki, amely termékeivel sikeresen jelenik meg európai és világ szinten is a húskereskelemben.

Hazánkban az integráció hosszú idő óta ismert fogalom, már a rendszerváltás előtt is jól működött a piacszervezés az ágazatban. Azonban nagy különbségnek tekinthető, hogy abban az időszakban egy zárt felvevői bázist jelentett a KGST. A korlátlan igények miatt fontos kiemelni, hogy inkább mennyiségi alapú termelésről beszélhetünk ebben az időszakban. A rendszerváltást követően jelentős átrendeződés ment végbe a magyar sertésenyésztésben. Egyrészt óriási tőkekivonás jelentkezett, másrészt a világpiacon kikerülve a termelők azzal szembesültek, hogy a fogyasztói igényszintek a minőséget és a homogén árualapot követelik meg. Ezen tényezők együttes hatására a hazai állomány nagyban csökkent,

másrészt a termelés szervezetlenné vált. A problémát felismerve a szaktárca integrációs célt határozott meg, amelynek eredményeként több termelői csoport jött létre. Ezek közül napjainkban több is sikeresen tevékenykedik, azonban részarányuk így is csak a 31%-ot haladja meg (*Bartha, 2020*).

Visszaulva a vezető sertéstartó országok példáira, érdemes lenne a hazai integráció további fejlesztése is egy olyan szintre, ahol már megoldott a közös alapanyag-beszerezés, emellett értékesítésben elérhető a nagy mennyiségű homogén árualap. Ezen felvetés alátámasztására az alábbi vizsgálat célja bemutatni azt, hogy az együttműködés által a tagok számára elérhető előnyök hogyan is mutatkoznak meg egy pénzügyi év gazdálkodásában, és milyen számszerű előnyt mutatnak a szabadpiacon tevékenykedőkhöz képest. A vizsgálat alapját egy 600 kocával termelő sertésletelep adatai adják, kiegészítve a szabadpiac és integráció által esetlegesen jelentkező pluszköltségekkel, bevételekkel. A termelési méret kiválasztásakor szempont volt, hogy ilyen kocaállománnyal már biztosított a piacelérés és elérhető a stabil gazdálkodás.

IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Napjainkban a mezőgazdasági hatékonyság vizsgálatának szükségessége nagyban felértékelődött: „Magyarország sem térhet ki a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelését célzó világgazdasági verseny elől, elsősorban az exportpiacok védelme, de a hazai fogyasztók megtartása érdekében is. [...] Szükségesnek tartjuk azonban, hogy az elmúlt évtizedek gyakorlatától eltérően, a stratégiai döntések megalapozásánál elgázt, a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziókat egyaránt figyelembe vevő hatásvizsgálatokra kerüljön sor.” (*Mészáros – Szabó, 2014, 58*) A világpiacon a folyamatok által új kihívások mutatkoznak a magyar sertésenyésztésben. „Az elmúlt időszakot tekintve, a hazai sertéstartás mind a ter-

melési, mind a pénzügyi mutatók szempontjából rendkívül változó képet mutat. Általában elmondható, hogy inkább a stagnálás, a válság jellemzi a hazai termelést, amit az állatállomány fokozatos csökkenése is jelez.” (Fenyvesi et al., 2009, 440) Mint már korábban is említésre került, a vezető sertéstartó országok különböző technikákat alkalmaznak a hatékonyság fokozására, amely által termelőik tevékenységüket költséghatékonyan és sikeresen tudják végezni. „Ennek eredményeként a holland sertés-tenyésztők az állattenyésztés fokozására összpontosítottak kis gazdaságokban, külső takarmányforrások felhasználásával, a dán gazdák pedig a takarmányos gabonafélék hatékony termelésére nagy gazdaságokban.” (Willems et al., 2016, 122) A korábbi felvetést a következő szakirodalom is alátámasztja: „Ausztria földrajzi adottságait tekintve nem rendelkezik a magyarországihoz hasonló erőforrásokkal, viszont a megtermelt gabonát hatékonyan használja fel a sertéshizlalásban. Dániában a takarmányozás alapvetően a magas színvonalú saját abraktakarmány-termesztésre épül, amit az importból származó szójadara és a piaci árviszonyoktól függő gabonahelyettesítőkkel (pl.: manióka, tapióka) egészítenek ki. A dán sertés-tenyésztők által használt keveréktakarmányokban a fehérje aránya 17–18% (hizlalási fázisban).” (Udovecz – Nyárs, 2009, 466)

Ezzel szemben hazánkban az ágazati széttagoltság a rendszerváltástól kezdve egészen napjainkig meglévő problémaforrás. „Hiányzik a vágósertés előállítás és a feldolgozóipar »intézményesített« párbeszéde, így nincs visszajelzés arra vonatkozólag, hogy milyen vágóértékű, ill. minőségű alapanyag szükséges ahhoz, hogy az export, valamint a belföldi igényeket még tökéletesebben tudják kielégíteni.” (Illés et al., 2001, 92) Másrészt szükséges lenne a piacfejlesztés megléte is „A hazai piacon – a versenyképes ár mellett – a magyar termékhez kapcsolódó lojalitást, a fogyasztói

igényekre irányuló, piackutatásra épülő termékfejlesztést célszerű erősíteni. Fontos a magyar termékekhez kapcsolódó, hatékony kommunikáció a fogyasztók felé.” (Balogh, 2018, 5)

Ezen problémákat többirányú törekvésekkel szeretnék volna kiküszöbölni. „Minden stratégiai program akkor sikeres, ha átfogó, szakmailag megalapozott, valamint a mérföldköveit tervszerűen végrehajtják. Az egész mezőgazdaságot átfogó program azért lehetett sikeres, mert ezek a feltételek adottak voltak: az erőforrások központi irányítás mellett valóban oda kerültek, ahova szánták őket, valamint a szakmai programok tervszerűen és ütemezetten kerültek végrehajtásra.” (Balogh – Novotniné, 2013, 144) Ezek egy része sikeresnek tekinthető, azonban továbbra is tapasztalhatók versenyképességi hátrányok az ágazatban. A törekvések közül jelen esetben az integráció létrehozása emelhető ki, amelynek példáján a vizsgálat elemzése megtörténhet. Mint már korábban is említésre került, a mezőgazdaságban a forgóeszközök aránya és a velük történő gazdálkodás jelentős szerepet tölt be. „Belátható, hogy az outputok előállítása érdekében a termelési folyamatban a vállalatba beáramló inputok közül az output által meghatározottan csak a forgóeszközök bizonyos csoportjainak körforgása zajlik, tehát az outputok előállítása a forgóeszközök megvalósításán keresztül valósul meg.” (Pupos et al., 2015, 564)

ANYAG ÉS MÓDSZER

Pénzáramok optimalizálása: „A működő tőke vagy a likviditás (az eszközök készpénzre fordíthatóságának gyorsasága) kezelése mindig is kulcsfontosságú volt a fejlett vállalatok hosszú távú pénzügyi stabilitásában. Azonban a mai emelkedő kamatok melletti fiskális kilátásokkal még nehezebb lesz a könnyű hozzáférés nagy mennyiségű elérhető hitelhez. Ezért napjaink vállalkozásainak arra kell fókuszálnia, hogy olyan működőtőke-szintet hozzanak

létre, amely a kockázatot csökkenti.” (J.P. Morgan, 2015)

Az előző szakirodalom jól szemlélteti a jelenlegi gazdasági élet egyik fő kérdéskörét. A világgpiaci hatások és a felgyorsult termelés miatt az életképes vállalkozások döntéseiben fontos a pontos tervezhetőség és a biztos döntések meghozatala. Ezért a továbbiakban a pénzáramok lüktetésének bemutatása történik egyes termelők tekintetében. A különböző piaci modellek összehasonlíthatóságához a vizsgálat két valós termelő sertéstelepet vett alapul.

1. Az „A” esetben a termelő a szövetkezet tagja, aki a teljesítést követő 14. naptári napra mindig megkapja az értékesített sertések utáni vételárat. A vizsgálat arra irányul, hogy az egyenletes árbevétel esetén szüksége van-e külső forrás bevonására kötelezettségeinek pontos teljesítéséhez.

2. A „B” esetben egy olyan termelőt modellezünk, aki a szabadpiacon értékesíti sertéseit éves és heti szerződéses, illetve megállapodások alapján. A COFACE AG. elemzése alapján az élelmiszeriparban, ezen belül a húsiparban a fizetési határidő – az Agrárpiaci Rendtartás alapján – 30 naptári nap, ami a tényleges pénzügyi teljesítéseket vizsgálva átlag 45–50 nap között változik (Asztalos, 2019).

Kiegészítés: A szabadpiaci termelő modelljében tervezet szerint szimulálásra került volna az is, hogy mi történik akkor, ha a fizetési határidőben zavarok jelentkeznek. A szövetkezet menedzsmentje és a termelők által megosztott tapasztalatok alapján megállapítást nyert, hogy e szimuláció lefuttatására nincs lehetőség, mivel nem határozható meg, milyen gyakran és milyen intervallumban történik késve fizetés a feldolgozó részéről.

Ez a megállapítás igazolja azt, hogy egy felelős szabadpiaci termelőnek ahhoz, hogy sikeresen tudjon gazdálkodni, szüksége van valamilyen forrásbevonásra, jelen esetben faktorálásra.

Természetesen az agrárágazatokban

egyéb forrásbevonásra is van lehetőség, és több esetben alkalmazásra is kerülnek. Azonban jelen vizsgálatban az adatszolgáltató szövetkezet ezt a módszert alkalmazza gazdálkodása során, ezért úgy gondoltuk, hogy a pontosabb összehasonlíthatóság és a releváns adatok miatt csak ezt az egy konstrukciót alkalmazzuk.

Ahhoz, hogy a faktorálás érdemben vizsgálható legyen, szükséges volt egy példa a módszertanhoz. Ehhez az adatokat biztosító szövetkezet saját gazdálkodása adta a mintát. Ahhoz, hogy biztosítani tudja a pontos teljesítést tagjai felé, külső forrást vont be. Az előző évek bázisadatai alapján a heti árbevétel kell külső forrás bevonásával biztosítania. A szövetkezet esetén ez könnyen modellezhető, mert tagjainak a számviteli törvény ELÁBÉ-szabályai szerint teljesít, azaz a befolyó árbevételt megegyező értékben kifizeti tagjainak. Ez alapján a szövetkezet esetében 700 millió forint faktorkeretre van szükség, aminek a kihasználtsága 60–90% között mozog.

A szabadpiaci modellben a változó költségáramok miatt egy kéthetes periódusú árbevételhiány biztosítására került sor. Ezt a döntést a termelőkkel történt egyeztetés alapján lehetett meghozni.

A vizsgálat összehasonlító determinisztikus szimulációval történt, amihez első lépésben szükséges volt egy alapmodell felállítása.

Az alapmodellben egy létező sertéstelep termelési adatai képezték a tényadatokat. Ez a telep 600 kocával termel, ennek az állományának a szaporulatát értékesíti vágás során. A hazai ágazatban elmondható, hogy az ekkora termelési méret gyakorinak tekinthető, másrészt ezzel az üzemmérettel már általában az értékesítés sikeresen végrehajtható. A vizsgálatban ennek az alapmodellnek a bevétel-kiadás optimalizálása történt meg.

A bevételi oldalon 5 tényező alkotta a modellt (1. ábra):

– Heti átlagár: Attól függően, hogy a termelő mely piaci csatornára termel, eltérő

átlagárak mutatkoznak. Ehhez az alapot szövetkezeti oldalról az éves igazgatósági anyagok adták, szabadpiac esetén pedig az AKI heti magyarországi élősértés-átlagárai.

– Értékesített heti mennyiség (darab):

Ez a tényező állandónak tekinthető, mivel a szaporulat mindkét telep esetén azonosan tervezhető.

– Értékesítés számlaértéke: Feltételezve, hogy az állatokat 110 kg átlagsúllyal tudják értékesíteni, erre az esetre felállítható az alábbi formula:

$$= \text{heti értékesítési átlagár}_{kg}^{(Ft)} \times 110 \text{ kg} \times \text{értékesített darab}$$

– Értékesítés árbevétele: Megegyezik az előzővel, azonban feltételezzük, hogy ezen már a ténylegesen kifizetett összeget értjük.

– Egyéb bevételek: Ide az értékesített technológiai selejtet és a TF (ún. „tenyésztésben felhasznált”) kocát sorolhatjuk, amelyek árbevétele alacsonyabb, azonban nem elhanyagolható. Emellett fontos tényező a koca- és állatjóléti támogatás, amelynek értéke 5000 Ft egy darab vágásra bocsájtott hízóra vetítve.

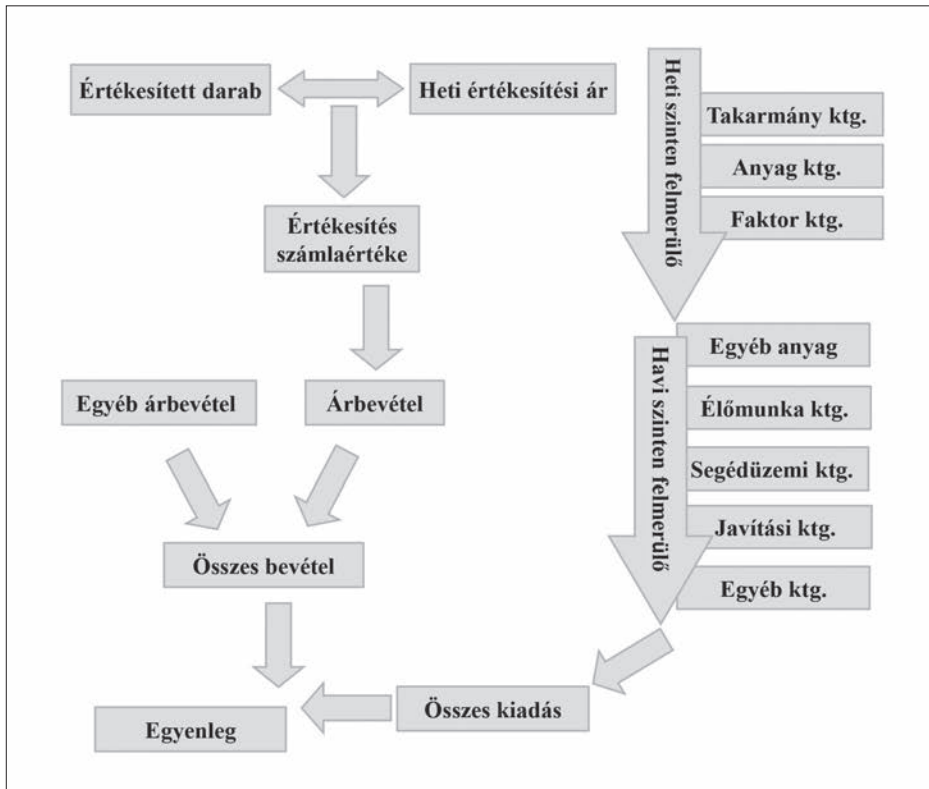
A fentieket egy bevételi oldali összestől lehet később a kiadásokhoz arányosítani.

A kiadásoldalt 8 tényező adta, ezek közül néhány kiemelendő:

– Takarmányköltség: Legfontosabb tényező, mivel a költségek akár 75-80%-át is adhatja. Másrészt jellemzően heti kötele-

I. ábra

A vizsgálati modell bemutatása
(Simplified model of the examination)

Forrás: saját szerkesztés, 2019

zetségment merül fel, amely a pénzáramok szempontjából jelentős.

Kiegészítés: A szimulációban kiegészítésképpen a rövidebb fizetési határidő (30-ról 14 napra) miatt bevezethető volt egy 0,5%-os takarmányköltség-csökkenés a szövetkezeti tag esetében, amelyet az UBM Zrt. és a Panadditiv Kft. szakemberei adtak meg.

– Anyagköltségek: Ide az állatgyógy-szert, egyéb adalékanyagokat és a spermát lehet felsorolni, mint heti szinten jelentkező költségeket.

– Egyéb anyag: Ezt a tényezőcsoportot havi szinten érdemes vizsgálni.

– Faktorköltség: Arányaiban véve alacsonyabb költséghányadnak tekinthető. Azonban a vizsgálat szempontjából fontos értékelni, mivel a vállalkozás működőképességének költsége.

A modellben a termelői tapasztalatok alapján feltételezhető, hogy 2 hét árbevételének lefedésére lehet szükség, amelynek értéke 24 millió forint. Ennek költségvonzata 1 havi BUBOR+4,5% kamat.

Ezek a költségek egy költségösszesítőben kerültek feltüntetésre. Ezután a bevételi és kiadásösszezből lehet egyenleget számítani. Az egyenleg a hetek során fennmaradt bevétellel kumulálódott. A ténymodell mellett érzékenységvizsgálatot is végeztünk. Ebben az esetben feltételezhető, hogy mi történik, ha az értékesítési ár 10%-kal növekszik vagy csökken.

A kidolgozott modellekben nettó jövedelem, költségarányos jövedelmezőség, árbevételarányos jövedelmezőség és önköltségszámítás történt.

Az 1. ábrán látható modell szemlélteti a vizsgálat felépítését.

EREDMÉNYEK

A modell felállításával arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen előnyt jelent a szövetkezeti tagság, ezen belül a 14 napos fizetési határidő a pénzáramok

szempontjából. Emellett az értékesítés során hamarabb befolyó működő tőke hogyan befolyásolja a költségeket.

A 2. ábrán a létrehozott modellek nettó jövedelme került bemutatásra. Ennek alapján megállapítható, hogy a bázisadatok esetében 1673 ezer Ft többletjövedelmet realizált a szövetkezeti tagja. A pesszimista becslés szerint 1813 ezer Ft-tal kevesebb veszteséget kellett elkönyvelnie a szövetkezeti tagjának. Az optimista becslés szerint pedig 1529 ezer Ft-tal tud több jövedelmet elkönyvelni a szövetkezeti tag.

A 3. ábra azt mutatja be, hogyan alakult a különböző modellekben a költségarányos jövedelmezőség. Ez alapján elmondható, hogy a bázisadatok szerint 0,28 százalékpontos eltérés mutatkozott a szövetkezet termelője számára. A pesszimista modell szerint 0,27 százalékpontos előnyben volt a szövetkezeti termelő, míg az optimista modell szerint 0,31 százalékpont előnyt könyvelhetett el.

A 4. ábra az árbevétel-arányos jövedelmezőség alakulását mutatja a két termelőnél. Elmondható, hogy a bázisadatok szerint a szövetkezet tagja 0,29 százalékpontos, a pesszimista becslés alapján 0,27 százalékpontos, míg az optimista szerint 0,23 százalékpontos előnyben van szabadpiaci társával szemben.

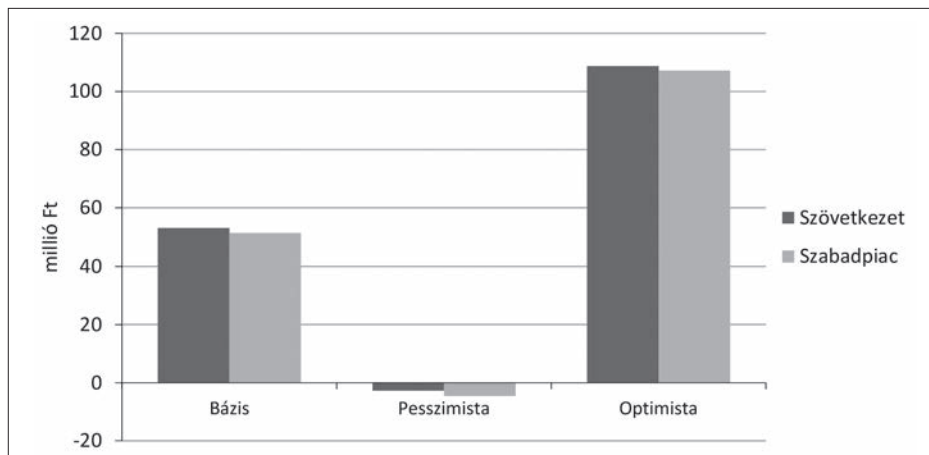
Az 1. táblázat mutatja a korábban említett számítások alapmutatóit. Emellett kiemelhető belőle az önköltség értéke, amely 2,3 Ft-tal alacsonyabb minden értékesített kilogrammra vetítve a szövetkezet termelője esetében.

Összességében megállapítható, hogy a felállított modell minden mutatója alapján sikeresebbnek tekinthető a szövetkezethez tartozó termelő, mint szabadpiaci társa.

Felmerülhet, hogy az értékekben igen alacsony eltérések figyelhetők meg. Ezt a tényt azzal szükséges árnyalni, hogy a vizsgált 2017-es évben a PRRS-mentesítési program végrehajtásának átgondolatlansága miatt az ágazatban a nyári hónapokra sertéshiány alakult ki az állománycserék és

2. ábra

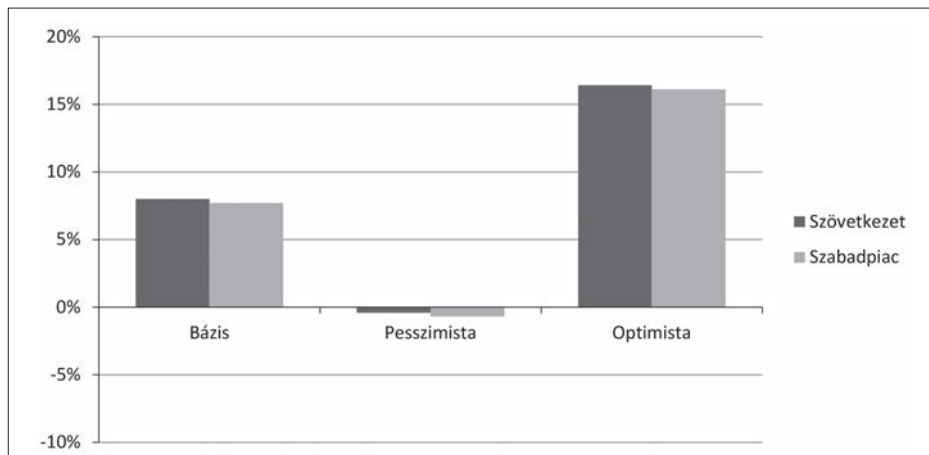
**A szabadpiaci és szövetkezeti modellek nettó jövedelme millió Ft-ban
(Net income of free market and cooperative models in HUF million)**

Forrás: saját szerkesztés az AKI és az Alföldi Sertés adatai alapján, 2018

3. ábra

**A szabadpiaci és szövetkezeti modellek költségarányos jövedelmezősége %-ban
(Cost profitability (%) of free market and cooperative models)**

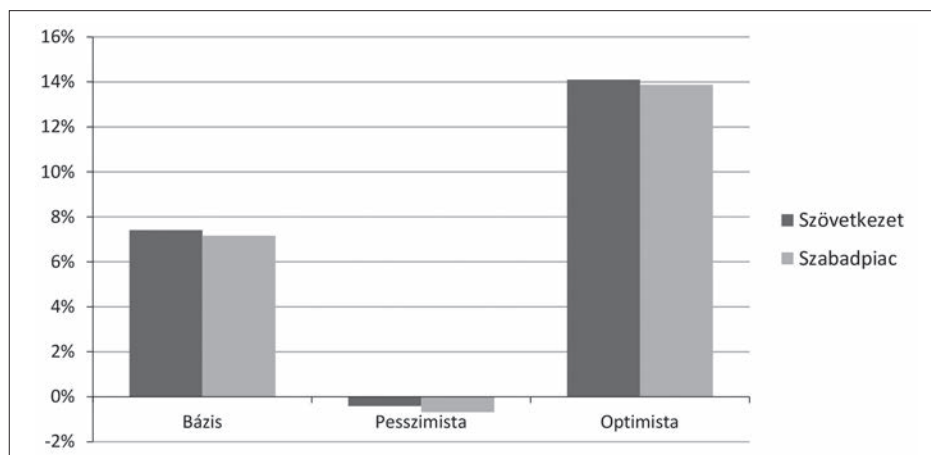
Forrás: saját szerkesztés az AKI és az Alföldi Sertés adatai alapján, 2018

a malacértékesítések miatt. A szövetkezet az előző évi több mint 730 ezer sertéshez képest ebben az évben összesen 644 ezer sertést tudott értékesíteni. Elmondható, hogy a szövetkezet szerződéseit a 2016. évi volumenhez igazította, ezért 2017-ben a nyári hónapokban csak a kötbéres szerződéseit tudta maradéktalanul teljesíteni. Ebből következően a magasabb árszintet

jelentő nyári időszakot nem tudta kihasználni. Jól látható az is, hogy a vizsgált év egészére vetített átlagár a szövetkezet esetében 406,9 Ft/értékesített kg, míg a szabadpiac esetében 407,1 Ft/értékesített kilogramm volt. Ezen tények ismeretében pozitívnak tekinthető, hogy még ilyen helyzetben is sikerült előnyt elérni a modellezett gazdálkodás során.

4. ábra

A szabadpiaci és szövetkezeti modellek árbevétel-arányos jövedelmezősége %-ban
(Proportional revenue profitability (%) of free market and cooperative models)

Forrás: saját szerkesztés az AKI és az Alföldi Sertés adatai alapján, 2018

I. táblázat

A szabadpiaci és szövetkezeti modellek főbb mutatói
(Main indicators of free market and cooperative models)

		Nettó jövedelem, M Ft	Ktg.-arányos jöv., %	Árbevétel-arányos jöv., %	Önköltség, Ft/kg
Bázis	Alföldi	53,01	8,00	7,41	367,35
	Magyar	51,33	7,71	7,16	369,62
Pessimista	Alföldi	-2,71	-0,41	-0,44	367,35
	Magyar	-4,53	-0,68	-0,69	369,62
Optimista	Alföldi	108,74	16,42	14,10	367,35
	Magyar	107,21	16,11	13,87	369,62

Forrás: saját szerkesztés az AKI és az Alföldi Sertés adatai alapján, 2018

KÖVETKEZTETÉSEK

A pénzáramokat alkalmazó vizsgálat során bizonyítást nyert, hogy a szövetkezet biztosabb közgazdasági környezetet tud nyújtani tagjai számára még egy olyan kedvezőtlen versenyhelyzetben is, mint a 2017-es évi. Fontos megemlíteni, hogy a stabilabb pénzügyi helyzetnek köszönhetően számszerűsíthető költségcsökkentés volt elérhető az adott szimulációban. A modell alapján kapott kilogrammonkénti több mint 2 Ft-tal alacsonyabb önköltség egy 500 koca feletti sertéstelepen

akár több millió forint megtakarítását is jelentheti.

Ezek alapján kiemelhető, hogy az így elért előnyök egy termelő számára minimális pluszköltséget jelentenek a termelés során, így e pluszjövedelem eléréséhez összességében csak szemléletváltásra van szükség. A szemléletváltás azért szükséges, mert általánosan elmondható, hogy a magyar mezőgazdaságban nagyon kevesen végzik el saját gazdálkodásuk átfogó ökonómiai elemzését, amely minimális költségáfordítással jelentős jövedelemnövekedéshez vezethetne. Emellett tárgyévi szinten a

beruházások tervezhetőségét is jelentősen javítaná.

A számszerűsített előnyök mellett kiemelendő, hogy a tagsághoz hozzátartozik a közös kockázatvállalás, ez nem minden esetben számszerűsíthető előny, azonban fontos említést tenni róla. A sertéságazat sajátosságaiból adódóan gyakoriak a piaci zavarok, emellett egy szabadpiaci termelő esetében valamilyen nagyobb veszteség akár teljes fizetéképtelenséghez is vezet-

het. Ezzel szemben a szövetkezeti tagok közös felelősséget vállalnak, így az esetleges kieséseket szerződött darab arányában fizetik be egyszeri működésiköltség-hozzájárulás formájában.

Ezek fényében a hazai sertéságazatban érdemes az együttműködést javítani/alkalmazni, mivel akár termelői, akár nemzetgazdasági szinten is jelentős növekedés érhető el, ami az állattenyésztés egyik vezető ágazatánál fontos szempontnak tekinthető.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

- (1) Alföldi Sertés Szöv. (2018): *Éves közgyűlési adatok*. – (2) Asztalos É. (2019): *Interjú a Szövetkezet pénzügyi vezetőjével a fizetési határidők és a pénzforgalmi tényezők tekintetében*. – (3) Balogh P. – Novotniné Dankó G. (szerk.) (2013): *Versenyképes sertéshizlalás*. Budapest: Szaktudás Kiadó Ház Zrt. – (4) Balogh P. (2018): *A sertéshús-előállítás és -fogyasztás gazdasági elemzése*. MTA doktori értekezés tézisei. – (5) Bartha I. (2020): *A KAP Stratégiai Terv helyi kezdeményezések témakör helyzetelemzés, SWOT-analízis*. A Magyar Agrár-, Élelmiszer- és Vidékfejlesztési Kamara Kistermelői, együttműködési és helyi kezdeményezések országos osztály KAP tervezés – Vertikális integráció témakör helyzetelemzés c. ülése, 2. előadás. – (6) Fenyvesi L. – Mészáros Gy. – Pázsiczki I. (2009): A műszaki technika szerepe a hatékony és környezetkímélő sertéstartás biztosításában. *Állattenyésztés és Takarmányozás*, 58(5) 439–450. – (7) Illés L. – Vidács L. – Ács P. (2001): Az integrált vágósertés előállítását megalapozó tényezők. *Acta Agraria Kaposváriensis*, 5(3) 91–94. – (8) J.P. Morgan (2015): *Optimizing Cash Flow. How to manage working capital*. Client general material, 1., 3. fejezet. <https://www.jpmorgan.com/jpmpdf/1320675884489.pdf> – (9) Mészáros S. – Szabó G. (2014): Hatékonyság és foglalkoztatás a magyar mezőgazdaságban. *Gazdálkodás*, 58(1) 58–74. – (10) Pupos T. – Horváth P. – Száltelegi P. (2015): A pénzügyi elemzés sajátos esetei és kezelésük módszertani kérdései a mezőgazdasági vállalkozásokban. *Gazdálkodás*, 59(6) 563–581. – (11) Ter Beek, V. (2017): *Spain hasn't seen the end of its growth yet*. <https://www.pigprogress.net/World-of-Pigs1/Articles/2017/7/Spain-hasnt-seen-the-end-of-its-growth-yet-163772E/> – (12) Udovecz G. – Nyárs L. (2009): A Sertéságazat versenyelőjelei Magyarországon. *Állattenyésztés és Takarmányozás*, 58(5) 451–466. – (13) Willems, J. – Van Grinsvena, H. J. M. – Jacobsen, B. H. – Jensen, T. – Dalgaard, T. – Westhoekai, H. – Kristensend, S. (2016): Why Danish pig farms have far more land and pigs than Dutch farms? Implications for feed supply, manure recycling and production costs. *Agricultural Systems*, 144(3) 122–132.

Summary

FINANCIAL MODELLING OF A HUNGARIAN PIG INTEGRATION

By: Marczin, Tamás – Balogh, Péter – Nagy, Lajos

Keywords: integration, pork industry, competitiveness, pig

JEL: G1, Q13, Q14

The present study aims to present the financial benefits of integration in the context of a successful large-scale pig farm in Hungary, which can be clearly measured in the management of a given year. It can be stated that the competitiveness of the agricultural sectors is heavily influenced by the predictability of the financial circuits of production and the elimination of economic events which are difficult to predict. In the pig breeding sector, the above conditions play a particularly important role as they are a demanding sector of current assets, where even a shorter income disruption or extra cost can lead to production difficulties, or in the case of smaller producers, to insolvency. Recognizing this problem, several leading pig breeding countries have advanced their integration to a level that covers the entire product chain, from feedstock to meat processing. As a result, producers can achieve significant cost savings through the purchase of raw materials and on the other hand can accurately plan their income after selling the final product. The above example is less observable in the pig sector in the country, but it is important to mention that there are cooperatives where these methods are used. These usually take the form of a reduction in payment deadlines or an organized distribution of the final product, which generates additional revenue for producers.

In order to measure the success of the methods applied in Hungary, in the present study, a cash flow model was set up, based on the management data of a 600 sow breeding farm for the open market and one of the leading Hungarian integration. On the expenditure side, it is important to highlight the rate at which costs are incurred, which can be occur weekly. The data thus obtained can be compared with different efficiency calculations.

The analysis of the results showed that the integration model proved to be more successful because of higher values in terms of revenue and efficiency. It is important to note, however, that these benefits can be achieved with minimal expense, but can generate an annual gain of several million forints in the management of a farm or plant of this size.